

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

อาจกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีอาญาของศาลก็เพื่อที่จะค้นหาความจริงให้ได้มากที่สุด โดยอาศัยพยานหลักฐานเป็นสื่อในการค้นหาความจริงนั้น แต่คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นก็อาจแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าพยานหลักฐานนั้น ๆ มีน้ำหนักหรือคุณค่าในการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงหนึ่งข้อเท็จจริงใดเป็นไปตามความเชื่อของคุณค่าของพยานหลักฐานนั้น ๆ ซึ่งพยานหลักฐานบางประเภทก็รับฟังได้ บางประเภทก็รับฟังไม่ได้ ดังนั้นในหลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัดสินของศาล หรือผู้พิพากษาจะต้องเป็นผู้มีหน้าที่กลั่นกรองพยานหลักฐาน โดยเปิดโอกาสให้คู่ความนำพยานหลักฐานเข้ามาสู่การดำเนินคดี แต่ก็จะอนุญาตให้นำเสนอพยานหลักฐานเฉพาะที่รับฟังได้เข้ามาสู่การพิจารณาของศาลเท่านั้นส่วนพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ หรือไม่ได้บรรทัดฐานของความเชื่อก็ไม่รับ (admit) เข้ามาสู่กระบวนการ หรือต้องกลั่นกรองออกไปจากกระบวนการพิจารณา เพราะไม่อาจจะหาค่าจริงจากพยานหลักฐานเหล่านั้น เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ในทุกระบบกฎหมายของทุกประเทศศาลจึงต้องวางหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐาน และต้องมีขั้นตอนของการตรวจสอบพยานหลักฐาน ตามรูปแบบของระบบวิธีพิจารณาความตามแต่ระบบของประเทศที่ตนใช้อยู่

ในระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นระบบคอมมอนลอว์ มีรูปแบบการพิจารณาคดีเป็นแบบกล่าวหา (adversary system) หรือรูปแบบการต่อสู้กันด้วยการนำเสนอพยานหลักฐานของคู่ความ และมีหน้าที่ที่จะวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานใดรับฟังได้อย่างไรรับฟังไม่ได้ ส่วนลูกขุนมีหน้าที่ตัดสินปัญหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐาน ที่นำเสนอในศาลและเนื่องจากเป็นการพิจารณาคดีแบบลูกขุน (jury) ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไม่ใช่นักกฎหมาย ดังนั้น กฎหมายลักษณะพยานจึงต้องวางกฎเกณฑ์เคร่งครัดไม่ให้คู่ความนำพยานประเภทที่ไม่มีคุณค่า เกี่ยวกับการพิสูจน์ความจริง แต่มีคุณค่าทางด้านจิตวิทยาเพื่อชักจูงใจของคณะลูกขุนให้เชื่อ ออกจากประเด็นแห่งคดี ศาลจึงต้องมีหน้าที่วินิจฉัยเสียแต่เริ่มแรกว่าพยานหลักฐานใด ที่จะนำเสนอต่อหน้าคณะ

ลูกขุนได้หรือนำเสนอไม่ได้ เพราะพยานหลักฐานบางประเภทหากเข้าสู่การรับรู้ของลูกขุนก็อาจก่อให้เกิดอคติหรือความลำเอียง (prejudice) ขึ้นได้ง่าย ศาลจึงต้องให้ความสำคัญกับการรับฟังพยานหลักฐาน และจะต้องทำหน้าที่กลั่นกรองพยานหลักฐานเป็นอย่างดี เพื่อมิให้พยานหลักฐานที่ไม่มีคุณค่าน่าเชื่อถือ หรือพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ให้เข้าสู่การรับรู้ของลูกขุน ดังนั้นในขั้นตอนต่าง ๆ ของการตรวจสอบพยานหลักฐานโดยศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงให้ความสำคัญของการตรวจสอบตั้งแต่ก่อนเริ่มการพิจารณา โดยมีขั้นตอนของการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อจะตรวจสอบพยานหลักฐานในระดับหนึ่งเพื่อที่จะวินิจฉัยถึงความมีมูลของคดี ในการที่ศาลจะยอมให้โจทก์ได้ดำเนินคดีต่อไปในชั้นพิจารณา เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจำเลยต่อศาลในระหว่างที่เข้าคิวรอลำดับของการพิจารณา ก็จะมีการตรวจสอบพยานหลักฐานเบื้องต้น อันเป็นขั้นตอนการเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการพิจารณา ที่เรียกว่า pre-trial discovery ซึ่งเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการตรวจสอบพยานหลักฐาน ให้มีการสืบพยานในชั้นพิจารณาเฉพาะในประเด็นแห่งคดีที่เป็นปัญหาจริงๆ และในขั้นตอนนี้ทำให้การพิจารณคดีในศาลมีความกระชับ รวดเร็วและศาลจะไกล่เกลี่ยชี้ประเด็นข้อพิพาท ให้มีการตรวจสอบและรับกันซึ่งพยานหลักฐาน โดยศาลมีอำนาจกลั่นกรองพยานหลักฐานที่ไม่รับฟังออกในขั้นตอนนี้ได้ และเนื่องจากเป็นการพิจารณาแบบลูกขุน ทำให้การพิจารณาต้องติดต่อกันไปจนกว่าจะยุติ (verdict) และเมื่อเริ่มเข้าสู่การพิจารณาคดีอย่างแท้จริงในศาล ก็จะมีขั้นตอนของการคัดค้านและวินิจฉัยในเรื่องของพยานหลักฐานโดยในการนำเสนอพยานหลักฐานคู่ความจะเป็นคนระมัดระวังการนำเสนอพยานหลักฐานนั้นว่าถูกต้องหรือไม่ขัดต่อกฎหมายหรือไม่ และจะต้องใช้สิทธิคัดค้านเพื่อมิให้พยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เข้าสู่การรับรู้ของลูกขุน หากปรากฏว่ามีพยานหลักฐาน เช่นว่านั้นก็จะต้องแถลงคัดค้านเพื่อให้ศาลวินิจฉัยและ คู่ความต้องใช้สิทธิคัดค้านไว้ในโอกาส อันสมควรในเวลาที่เหมาะสมต้องคัดค้านทั้งเหตุผลและข้อกฎหมายมีจะนั้นจะไม่เป็นประเด็นในชั้นอุทธรณ์ แต่มีข้อยกเว้นว่าถึงแม้คู่ความจะไม่ได้ทำการคัดค้านแต่ถ้าการรับฟังพยานหลักฐานนั้น ขัดต่อสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญอย่างร้ายแรงเช่นนี้ถึงแม้จะไม่ได้คัดค้านศาลสูงก็หยิบยกขึ้นพิจารณาได้ เพื่อให้การรับฟังพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ส่วนในขั้นตอนสุดท้ายก็จะเป็นขั้นตอนของการชี้ขาดคดีของลูกขุนว่าจำเลยมีความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยจะเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ไม่ปรากฏเหตุผล คือวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่มีความผิด (guilty or not guilty) เท่านั้น ซึ่งในทุกขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลจะให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานเป็นอย่างมากและจะเห็นได้ว่า ในทุกขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการคู่ความและศาลที่ทำหน้าที่คอยควบคุมการพิจารณาคดีจะไม่ให้พยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เข้าสู่การพิจารณาการรับรู้ของคณะลูกขุนได้เลย

ส่วนในระบบกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นการพิจารณาคดีในระบบซีวิลลอว์ รูปแบบการพิจารณาคดีความของระบบนี้ จึงไม่ใช่เป็นการต่อสู้ระหว่างคู่ความในคดีดังเช่นระบบคอมมอนลอว์ แต่ศาลสามารถที่จะค้นหาความจริงต่างๆ ด้วยตนเองตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ดังนั้นระบบนี้จึงมีหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานที่เปิดกว้าง และไม่มีบทตัดพยานที่เคร่งครัด โดยพยานหลักฐานทั้งหลายนั้น จะได้รับอนุญาตให้นำเสนอสู่ส่วนความ ส่วนการที่จะรับฟังหรือเชื่อตามพยานหลักฐานชั้นหนึ่งชั้นใดหรือไม่นั้น จะปล่อยให้เป็นดุลยพินิจของผู้พิพากษา และถึงแม้ประเทศฝรั่งเศสจะมีการพิจารณาในแบบไต่สวน (inquisitorial system) แต่องค์กรศาลก็ได้ให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานตั้งแต่แรกเริ่มของการสอบสวน โดยในคดีอาญาบางประเภทที่เป็นคดีสำคัญก็จะเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาสอบสวน ที่จะเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบกลิ่นกรองพยานหลักฐานในเบื้องต้น เพื่อวินิจฉัยถึงความมีมูลของคดีว่า สมควรที่จะส่งฟ้องต่อไปในชั้นพิจารณาหรือศาลตัดสินได้หรือไม่ซึ่งถือว่าเป็นการให้ความสำคัญกับคดีเป็นอย่างดี อีกทั้งการตรวจสอบกลิ่นกรองพยานหลักฐานของผู้พิพากษาสอบสวนเอง ทำให้พยานหลักฐานที่ได้มาในชั้นตอนนั้น จึงเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญ และผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ในชั้นตอนของผู้พิพากษาสอบสวนก็จะมาทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีในศาลตัดสินในคดีที่ตนเอง เป็นผู้พิพากษาในชั้นสอบสวนไม่ได้ จึงไม่ทำให้เกิดความอคติ หรือความลำเอียงเมื่อถึงขั้นตอนการตรวจสอบในชั้นศาลตัดสิน ส่วนในระหว่างการพิจารณาในศาลตัดสิน ก็จะมีระบบของการเปิดกว้างในการ รับฟังพยานหลักฐานทุกชนิดแต่พยานหลักฐานที่จะรับฟังได้ จะต้องผ่านการตรวจสอบกลิ่นกรอง โดยเข้ามาสู่การพิจารณาโดยเปิดเผยของศาล และมีการโต้แย้งต่อหน้าศาลแล้วเท่านั้น จึงจะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ ซึ่งถือว่าเป็นหลักประกันที่สำคัญของการตรวจสอบพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี ของประเทศฝรั่งเศส และในขั้นตอนของการพิพากษาคดีเนื่องจากในคดีสำคัญนี้ (คดีอุกฉกรรจ์) การพิจารณาและตัดสินคดีจะมีองค์คณะโดยมีผู้พิพากษา 3 คน ตัดสินคดีร่วมกับลูกขุนอีก 9 คน ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาการวินิจฉัยในคำพิพากษาจึงไม่ปรากฏเหตุผลและการพิจารณาคดีที่สำคัญนี้จะต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง แต่ก็ถือได้ว่าระบบการพิจารณาคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสได้มีการตรวจสอบกลิ่นกรองพยานหลักฐานโดยผู้พิพากษาทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นหลักประกันของความบริสุทธิ์ ยุติธรรมของคดีและ ถือได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานอย่างมาก

สำหรับประเทศไทย มีวิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาในรูปแบบของระบบกล่าวหา โดยให้คู่ความในคดีมีหน้าที่ต้องเสนอพยานหลักฐาน ผู้การพิจารณาคดีในศาลและศาลจะทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อเท็จจริงทั้งหลายจากพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอ ส่วนกฎเกณฑ์ของการรับฟัง

พยานหลักฐาน จะมีบทบัญญัติที่เปิดกว้างและเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจได้มากไม่ว่าจะมีกฎหมายที่เคร่งครัดตายตัวและคู่ความในคดีสามารถนำพยานหลักฐานเข้าสู้บได้ทั้งสิ้น หากไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟัง และศาลเองก็มีแนวโน้มที่จะอนุญาต ให้สืบพยานทั้งหมดไปก่อนไม่ว่าจะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้หรือไม่ แล้วศาลจึงไปวินิจฉัยในขั้นตอนของการทำคำพิพากษาอีกทีหนึ่งว่า จะรับฟังพยานชั้นใดหรือไม่รับฟังพยานชั้นใด แต่จากการที่ผู้เขียนได้พิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานของศาล พบว่าในระบบของประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบพยานหลักฐานในขั้นตอนต่างๆ ที่มีอยู่ ประกอบกับการที่ไม่มีขั้นตอนการตรวจสอบพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ก่อนการพิจารณาโดยศาล จึงทำให้ไม่มีการวินิจฉัยก่อนว่าพยานหลักฐานอย่างใดที่จะนำมาเข้าสู้บได้หรือไม่ได้ แต่จะให้ให้นำสืบพยานหลักฐานทั้งหมดไปก่อน จึงทำให้พยานหลักฐานไม่ได้รับการกลั่นกรอง และในขั้นตอนของการทำคำพิพากษา ในคำวินิจฉัยก็ไม่ชี้ชัดว่าพยานหลักฐานอย่างใดรับฟังได้หรือรับฟังไม่ได้ บางครั้งศาลวินิจฉัยหลักของการรับฟังพยานหลักฐานได้ ไม่ชัดเจน บางครั้งหลักกลับไปกลับมา ด้วยศาลมิได้ให้ความสำคัญมากนัก กับหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐาน บางครั้งการวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาล มักรวมการรับฟังกับการชี้หน้าหนักพยานหลักฐานเข้าด้วยกัน จึงทำให้หลักสองหลักปนกัน หลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานที่ศาลจะต้องชี้ชัดว่าพยานหลักฐานอย่างใดรับฟังได้หรือไม่ได้จึงไม่ชัดเจน

จากการศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้เขียนพบว่า บทบาทของศาลในการตรวจสอบกลั่นกรองพยานหลักฐานตามขั้นตอนต่างๆ ที่มีอยู่ในกระบวนการของศาล ยังไม่เพียงพอหรืออาจจะกล่าวได้ว่าศาลได้ให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานน้อยเกินไป อันส่งผลให้หลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาเกิดความสับสน ไม่มีความชัดเจน อีกทั้งทำให้ไม่เกิดบรรทัดฐานของหลักเกณฑ์ที่จะเป็นแนวทางให้คู่ความในคดีนำไปปฏิบัติได้ และที่เป็นปัญหาประการสำคัญคือ หลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานจะไม่ได้ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญา พยานหลักฐานถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ศาลจะวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงของคดี ให้คู่ความได้รับความยุติธรรมมากที่สุด ดังนั้นบทบาทของศาลจึงต้องมีการตรวจสอบกลั่นกรองพยานหลักฐาน และต้องให้ความสำคัญกับขั้นตอนต่างๆ ในการตรวจสอบ โดยเฉพาะการตรวจสอบพยานหลักฐานก่อนการพิจารณาถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะทำให้พยานหลักฐานได้รับการตรวจสอบในเบื้องต้น และพยานหลักฐานที่ศาลไม่รับฟังก็จะถูกกลั่นกรองออกไปจากการพิจารณาคดีของศาลได้ แต่เมื่อผู้เขียน ได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า

มีวิธีการที่จะกลั่นกรองพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้หลายวิธี ซึ่งได้แก่ ขั้นตอนผู้พิพากษาสอบสวน ของประเทศฝรั่งเศส หรือขั้นตอน pre-trial discovery หรือขั้นตอน การคัดค้านพยาน หลักฐาน ของประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งขั้นตอนดังกล่าวมา ผู้เขียนเห็นว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค อยู่อีกหลายประการ ในการนำวิธีการกลั่นกรองดังกล่าวมาปรับใช้ กับระบบของประเทศไทยในขณะนี้ ซึ่งเห็นได้ว่ายังไม่เหมาะสมกับการนำมาใช้ ประกอบกับเมื่อคำนึงถึงระบบวิธีพิจารณาความของ ไทยที่มีอยู่ และเพื่อให้การแก้ไขปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานของศาลเป็นไปด้วยความถูกต้อง มี ความชัดเจนแน่นอนทำให้ผู้ดำเนินคดีทราบแนวบรรทัดฐานของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานจึง ขอเสนอแนะแนวทางตลอดจนมาตรการในทางปฏิบัติของศาล ดังต่อไปนี้

1. ศาลควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบพยานหลักฐานตั้งแต่ออกการประทับรับฟ้อง คดีเป็นการตรวจสอบมูลคดี โดยก่อนที่ศาลจะประทับรับฟ้องคดีไว้พิจารณา ก็ควรให้ความสำคัญกับ ขั้นตอนการไต่สวนมูลฟ้องซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการตรวจสอบกลั่นกรองพยานหลักฐานและ เป็นการประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เป็นอย่างดี เป็นการกลั่นกรองข้อเท็จจริง ที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นศาลต่อไปว่าคดีมีมูลในเบื้องต้นอันสมควรที่จะได้รับการพิจารณาต่อไปได้หรือไม่ โดยแบ่งแยกเป็น 2 กรณี ดังนี้ คือ

1.1 ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลนั้น ศาลควรจะต้องไต่สวน มูลฟ้องอย่างจริงจังและเข้มงวดกับการกลั่นกรองพยานหลักฐานก่อนการประทับรับฟ้องว่า คดีมีมูล เพื่อคุ้มครองจำเลย มิให้ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา โดยปราศจากพยานหลักฐานสนับสนุน และ เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจในการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหาย

1.2 ในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในคดีอาญาที่สำคัญ หรือที่มีอัตราโทษสูง ก่อนที่ศาลจะประทับรับฟ้อง ศาลควรจะต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องด้วย เพื่อให้พนักงานสอบสวนหรือ พนักงานอัยการเพิ่มความรอบคอบและความระมัดระวังในการสอบสวน และการสั่งคดีมากยิ่งขึ้น และจะเป็นการกลั่นกรองพยานหลักฐานว่าพอเพียงที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้หรือไม่ด้วย

2. เมื่อศาลได้มีการประทับฟ้องแล้ว ก่อนเริ่มการพิจารณาของศาลที่จะให้คำแนะนำ พยานเข้าสู้คดีเห็นควรให้มีการกลั่นกรองพยานหลักฐานที่ศาลไม่รับฟังออกในชั้นขั้นตอนนี้ได้ โดย กำหนดขั้นตอนให้คู่ความได้ยื่นคำร้องคัดค้านพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ เพื่อให้ศาลวินิจฉัย หาก ปรากฏว่าคู่ความฝ่ายใดมีการนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งต้องห้ามมิ ให้รับฟัง คู่ความอีกฝ่ายต้องคอยระมัดระวังและต้องยื่นคำร้องคัดค้านพยานหลักฐานเช่นว่านั้นก่อน การพิจารณาเพื่อให้ศาลทำการวินิจฉัย โดยศาลจะต้องทำการพิจารณาไต่สวนซึ่งจะให้มีการนำสืบ หลักข้างกัน เฉพาะประเด็นที่ว่าพยานหลักฐานเช่นว่านั้น เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้หรือไม่ ซึ่ง อาจจะมีการเรียกพยานที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานเช่นว่านั้นมาสอบถามและเมื่อได้ข้อความจริง

อย่างไรแล้ว ศาลก็จะทำการวินิจฉัยว่า เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้หรือไม่ เพราะหากเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ศาลจะต้องทำการกลั่นกรองพยานหลักฐานเช่นว่านั้น ออกจากการพิจารณา แต่หากศาลเห็นว่าเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ต้องห้ามรับฟังตามกฎหมายแล้ว ก็ให้มีการนำสืบเข้าสู่การรับฟังของศาลต่อไปได้เช่นกัน

และในระหว่างการพิจารณาคดี ศาลควรแสดงบทบาทในการตรวจสอบและค้นหาความจริงในคดี ซึ่งจะทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปอย่างถูกต้อง มิใช่ปล่อยให้เป็นการความสามารถของทนายความและพนักงานอัยการ ในการซักถามและถามค้านพยานเพียงอย่างเดียว โดยศาลจะต้องทำการตรวจสอบพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัด และจะต้องกระตือรือร้น (active) ในการค้นหาความจริง เพื่อให้ความจริงปรากฏและยังความยุติธรรมให้เกิดขึ้น

3. นอกจากศาลจะได้กลั่นกรองพยานหลักฐานก่อนการพิจารณาแล้ว ศาลควรมีการวินิจฉัยว่า พยานหลักฐานใดรับฟังได้หรือรับฟังไม่ได้ในขั้นตอนของการทำคำพิพากษาคดี ซึ่งในคำพิพากษา ควรแยกประเด็นของการรับฟังกับการซึ่งนำพยานหลักฐานออกจากกันให้ชัดเจน ซึ่งวิธีการเช่นนี้ จะทำให้ไม่มีปัญหาอุทธรณ์คำวินิจฉัยก่อนการพิพากษาความผิด

โดยในระหว่างการพิจารณา หากมีการนำเสนอพยานหลักฐานที่ไม่ปรากฏอย่างแจ่มชัดว่าเป็นพยานหลักฐานที่ข้อขัดแย้งกฎหมายหรือไม่ หรือเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้หรือไม่ ผู้พิพากษาต้องปล่อยให้มีการนำเสนอพยานหลักฐานอื่นนั้นเข้าสืบ เมื่อมีการนำสืบพยานเสร็จสิ้นแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏให้รับฟังเป็นยุติได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ผู้พิพากษาคงจะวินิจฉัยในคำพิพากษา ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพยานหลักฐานอื่นนั้นๆ เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เพราะขัดต่อกฎหมายใดจึงต้องห้ามมิให้รับฟัง

เว้นแต่ ในกรณีก่อนทำการสืบพยาน ผู้พิพากษาที่จะพิจารณาคดีนั้น ตรวจสอบพยานหลักฐาน ที่คู่ความเสนอขอให้นำสืบแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานที่จะนำสืบ ปรากฏอย่างชัดแจ้งว่าเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ข้อขัดแย้งกฎหมาย หรือเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ผู้พิพากษาก็มีอำนาจที่จะตัดมิให้คู่ความนำเสนอพยานหลักฐานเช่นว่านั้นเข้าสืบ ต่อไปก็ได้

การวินิจฉัยถึงหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานในคำพิพากษา ศาลควรมีการวินิจฉัยให้ชัดเจนว่า พยานหลักฐานอย่างใดที่รับฟังได้หรือรับฟังไม่ได้ โดยศาลต้องให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานและควรวินิจฉัยคดี โดยแยกประเด็นของการรับฟังกับการซึ่งนำพยานหลักฐานออกจากกัน ซึ่งในการรับฟังพยานหลักฐานนั้นถ้าผู้พิพากษาได้รับฟังได้ข้อเท็จจริงเป็นอันยุติแล้ว เห็นว่าพยานหลักฐานอย่างใดรับฟังไม่ได้ ก็ควรเขียนในคำพิพากษาอย่างชัดเจนพร้อมให้เหตุผลว่าที่รับฟังไม่ได้ เพราะขัดต่อกฎหมายใด จึงต้องห้ามมิให้รับฟัง ซึ่งจะปฏิบัติตามของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 226 ส่วนพยานหลักฐานที่รับฟังได้ทั้งหมดที่ผู้พิพากษาจะต้องนำไปวินิจฉัยซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานอีกครั้งหนึ่งว่า มีน้ำหนักน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะวินิจฉัยลงโทษจำเลยได้หรือไม่ด้วย จึงจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ซึ่งการวินิจฉัยคดีเช่นนี้ จะทำให้ไม่เกิดความสับสนในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริง

การวินิจฉัยชี้ขาดคดี โดยแยกประเด็นการรับฟังกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานออกจากรันอย่างชัดเจน ส่อมทำให้หลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานไม่ผิดขั้นตอน และวิธีการเช่นนี้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับระบบวิธีพิจารณาความของไทยที่มีอยู่ ทำให้หลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานมีความชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้น ไม่ก่อให้เกิดความสับสนกับผู้ดำเนินคดี อีกทั้งเป็นการก่อให้เกิดการพัฒนาหลักของการรับฟังพยานหลักฐานต่อไป

4. การกลั่นกรองพยานหลักฐาน โดยใช้วิธีการตรวจสอบพยานหลักฐานก่อนการพิจารณาหรือจะใช้วิธีการวินิจฉัยในขั้นตอนของการเขียนในคำพิพากษา ผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีนั้นควรให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐาน ดังนั้น ในการวินิจฉัยหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานในคำพิพากษาของศาล ควรระบุด้วยว่าพยานหลักฐานอันใด ที่มีน้ำหนัก หรือไม่มีน้ำหนักในการรับฟัง ก็เห็นควร ให้ผู้พิพากษาอ่านามาวินิจฉัยรวมกัน โดยไม่ได้กล่าวถึงสถานะ ของพยานหลักฐานชั้นนั้นๆ ด้วย

5. ส่วนการใช้ถ้อยคำของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานในคำพิพากษา ควรใช้ในความหมายที่ถูกต้อง การใช้ถ้อยคำของคำว่า พยานหลักฐานที่รับฟังได้ หรือพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ ให้ใช้ในหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐาน

ส่วนหลักเกณฑ์ของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ศาลควรจะกล่าวถึงพยานหลักฐาน โดยใช้ถ้อยคำในแง่ของความเชื่อหรือไม่เชื่อในพยานหลักฐานนั้นๆ

การใช้ถ้อยคำที่ถูกหลักเกณฑ์ดังกล่าว สามารถชี้ให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจในหลักปฏิบัติของศาลและทำให้ไม่เกิดความสับสนของทั้งสองหลักเกณฑ์ อีกทั้งจะเป็นการก่อให้เกิดการพัฒนาหลักเกณฑ์ของการรับฟังพยานหลักฐานต่อไป